

SCRIITORII MOLDOVEI – COPILOR

CONSTANTIN STERE

Chișinău 2015

Publicistul, omul politic, scriitorul, filozoful, criticul și istoricul literar Constantin Stere s-a născut la 1 iunie 1865 în s. Cerepcău, județul Soroca. Provine dintr-o veche familie de boieri.

Primele cunoștințe de carte le capătă, cu un preceptor, în casa tatălui său. În 1876, vine la Chișinău și este înscris la pensionul de pe lângă biserica luterană. Urmează studiile la Gimnaziul Gubernial Nr. 1 de băieți din Basarabia, unde promovează toate clasele cu calificative maxime. Licean, aderă la mișcarea revoluționară narodnicistă din Basarabia (1882). Arestat pentru activitate subversivă, este deportat și întemnițat în diferite închisori din Siberia (1886-1892). Evadând, vine în România și se stabilește la Iași (1892), unde urmează cursurile Facultății de Drept, luându-și licența cu teza *Evoluția individualității și noțiunea de persoană în drept* (1897).

După absolvire, urmează o carieră universitară – profesor universitar de drept constituțional, apoi rector al Universității ieșene (1913-1916). A invitat la studii în Universitatea ieșeană mai mulți tineri basarabeni (printre care Pan Halippa, Elena Alistar ș. a.), pe care ulterior i-a susținut și i-a integrat în societatea românească.

Supranumit de către contemporani „uriașul de la Bucov”, Constantin Stere a ocupat un loc distinct printre personalitățile politice și literare ale României și Basarabiei. Ales ajutor de primar la Iași (1898); membru al Partidului Național Liberal (1899); deputat liberal de Iași (1901); șef al Clubului liberal ieșean (1906); prefect al județului Iași (1907).

În 1918, la Chișinău este ales membru în Sfatul Țării și introdus în toate fracțiunile Parlamentului Basarabiei. A contribuit la pregătirea și proclamarea Unirii cu România. A fost ales deputat al ținutului Soroca și președinte al Sfaturii Țării.

Pătruns de ideile narodnicismului rus, Constantin Stere a devenit întemeietorul mișcării poporaniste în România. A organizat editarea primului ziar românesc (cu alfabet chirilic) la Chișinău – „Basarabia” (1906-1907). Împreună cu Paul Bujor, a întemeiat la Iași revista „Viața Românească” (1906-1915) care a devenit „oglină a vieții românești a întregului neam românesc, o manifestare vie a Unității culturale a neamului nostru”. În 1917, a scos la București ziarul „Lumina”.

A debutat în publicistică cu ciclul de articole „Alianțele” (1893), tipărite în paginile cotidianului „Evenimentul”. A publicat studiile și eseurile: *Poporul în artă și literatură* (1894); *Omul perfect* (1894); *Încercări filozofice* (1897); *Introducere în studiul dreptului* (1903); *Social-democratism sau poporanism* (1907); *Drept constituțional* (1911); *Marele război și politica României* (1918); *Europa pentru un călător român din 1825* (1921) ș. a.

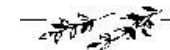
Debutează literar cu povestirea memorialistică *În voia valurilor* (1912, în volum, 1916), evocare parțială a anilor de detenție pentru activitate revoluționară în închisorile din Rusia, și cu reportajul literar *Patru zile în Ardeal*.

În literatura română Constantin Stere se înscrie cu romanul-epopee *În preajma revoluției*. Între 1931 și 1936, a publicat opt romane din imensul ciclu epic care i-a adus o controversată faimă în literatura interbelică: *Prolog. Smaragda Theodorovna* (1931); *Copilăria și adolescența lui Vania Răutu* (1932); *Lutul* (1932); *Hotarul* (1933); *Nostalgii* (1934); *Ciubărești* (1935); *În ajun* (1936); *Uraganul* (1936). Romanul creează o panoramă vastă a evenimentelor din istoria social-politică a Rusiei de până la 1917. Autorul beneficiază de propria sa biografie căreia îi dă o interpretare romanțată.

În 1918, este decorat de către regele Ferdinand cu Ordinul „Coroana României” în grad de Mare Ofițer.

Retras din viața politică a țării, Constantin Stere s-a stabilit în localitatea Bucov din Valea Prahovei, lângă Ploiești, unde se stinge din viață la 26 iunie 1936.

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ

Opera

În preajma revoluției: roman / Constantin Stere; pref.: Ion Druță, Haralambie Corbu, Zigu Ornea. – Ch.: Universul, 2006. – (Scrieri).

Merele, harbujii și albinele / Constantin Stere; adapt. de Ion Druță după romanul „În preajma revoluției”. – Ch.: Cartea Moldovei, 2005. – 28 p.

Preludiu: pagini de proză / Constantin Stere; ed. îngrijită de V. Badiu. – Ch.: Lit. artistică, 1989. – 272 p.

Singur împotriva tuturor / Constantin Stere; pref.: I. Maniu; ed. îngrijită de A. Ciobanu. – Ch.: Cartier, 2006. – 432 p. – (Cartier popular istoric).

Referințe critice

Șpac, Ion. Constantin Stere scriitorul, publicistul, politicianul, juristul, omul: biobibliografie-invitație la lecturi și investigații / Ion Șpac; pref.: Ion Druță. – Ch.: [s.n.], 2011. – 422 p.

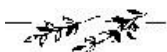
Constantin Stere: victoria unui înfrânt / ed. îngrijită de M. Teodorovici. – Ch.: Cartier, 1997. – 340 p.

Corbu, Haralambie. Constantin Stere și timpul său: schiță de portret psihologic / Haralambie Corbu. – Ch.: Cartea Moldovei, 2005. – 382 p.

Donos, Alexandru. Baștina lui Constantin Stere: Evocări, dezvăluiri, precizări / Alexandru Donos. – Ch.: Universul, 2010. – 80 p.

Marinică, Gheorghe. Apostolul se-ntoarce din surghiun: in memoriam Constantin Stere / Gheorghe Marinică, M. Cosma. – Ploiești: Mectis, 2001. – 222 p. – Bibliogr. select.: p. 175-178.

Ornea, Zigu. Viața lui Constantin Stere. În 2 vol. / Zigu Ornea; cuv. înainte: Ion Druță. – Ch.: Universul, 2005.

Dedicații lirice

Ionescu, Mircea. Umbra lui Stere la Bucov / Mircea Ionescu // Lit. și arta. – 2011. – 17 mart. – P. 1.

Referințe

Sunt mândru și fericit că mi-ați dat puțință de a mă înjuga în lupta pentru drepturile și libertatea Basarabiei și a căruui fiu sunt.

Constantin Stere

Viața lui Constantin Stere a fost un vișor, cu puține zile de blândețe. Din tinerețea dintâi a cunoscut zbuciumul, s-a frământat și a suferit pentru idealul îmbunătățirii omului.

Mihail Sadoveanu

Proza lui Stere depășește cu mult simpla documentație, ea e o epopee grandioasă a infernalului geografic, o operă de contemplație și de construcție.

George Călinescu

Romanul lui Constantin Stere este, desigur, contribuția cea mai însemnată a Basarabiei în literatura noastră și o vastă arhivă de tipuri sociale, exterior dar pitoresc portretizate, în limitele istorice ale unei epoci [...]. Scriitorul aliază însușirile unui stufoș memorialism, cu interesul narațiunii atrăgătoare, de o bogată substanță epică în zona ficțiunii; e stăpânit, însă, și de o remarcabilă obiectivitate a evocării.

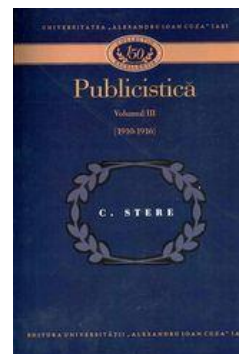
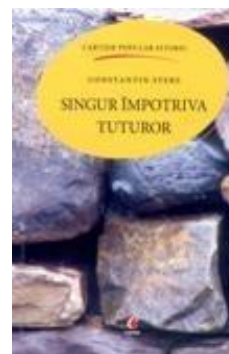
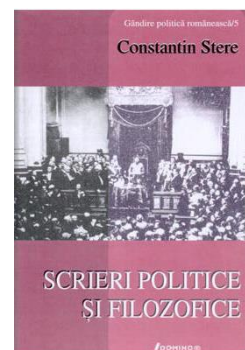
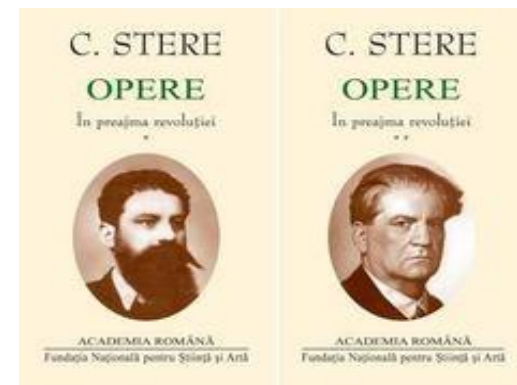
Pompiliu Constantinescu

Cele opt volume de Constantin Stere constituie o operă care va rămâne pentru totdeauna în istoria literaturii românești, atât prin talentul cu care au fost concepute, cât și prin forma lor frumoasă.

Pan Halippa

Constantin Stere – iată un nume mare ce se cere azi readus în Casa Mare a literaturii noastre.

Ion Druță

*Alcătuitor: Sabina Dodul
Responsabil de ediție: Claudia Balaban*